

Hlavní hygienik se loučí s Ministerstvem zdravotnictví ČR

20.6.2016 tribune.cz str. 0

Alena Štefllová

foto: MUDr. Vladimír Valenta Ph.D., zdroj: encyklopediecr.eu

20.06.2016 09:03

Zdroj: Medical Tribune

Autor: red

Když MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D. nastupoval do funkce hlavního hygienika **ČR**, zbyly z hygienické služby jen trosky, neprováděl se monitoring (chybění sérologické monitorace vedlo k epidemii pertusse), rozpadla se síť poraden HIV/AIDS, neprováděla se osvěta apod. Připomeneme proto v souvislosti s aktuálním odchodem MUDr. Valenty z této funkce, jaký trend nastavil, jak jej podpořil a jak pomohl k rozvoji hygienické služby do budoucnosti.

založit diskusi >> diskuse dosud neobsahuje žádný příspěvek

Upozornění: Následující článek vybírá redakce <http://www.tribune.cz> v rámci monitoringu médií.

Není redakčním textem. Zdroj média tohoto článku najdete v záhlaví nebo na konci textu.

MUDr. Vladimír Valenta má za sebou velmi náročnou a také úspěšnou část své profesní kariéry, která je spojena s návratem prestiže hygienické služby a veřejného **zdravotnictví**. Jako atestovaný hygienik a epidemiolog se **specializací** všeobecné a komunální hygieny a se **specializací** v oboru veřejné **zdravotnictví** působil v Jablonci nad Nisou a od roku 1991 vedl Okresní hygienickou stanici v **Liberci**. Od roku 2001 zastával funkci krajského hygienika a ředitele Krajské hygienické stanice **Libereckého kraje**. V roce 2007 zakončil postgraduální studium na **Fakultě vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové**. Na návrh **ministra zdravotnictví** Leoše Hegera byl Vladimír Valenta v říjnu 2012 **jmenován** hlavním hygienikem **České republiky**.

Z uvedených dat lze jednoduše vyvodit, že byl svědkem úpadku hygienických oborů a veřejného **zdravotnictví**, a to zejména v důsledku krácení rozpočtu pro tyto obory. Od roku 2006 do roku 2012 klesla ekonomická podpora na polovinu (z 2 235 mil., na 1 330 mil.) a svou práci opustilo více než 2 000 pracovníků v hygienické službě. Zsvěcení tenkrát říkali: „V **Česku** je na rozdíl od civilizovaného světa Public Health sprosté slovo.“

Stabilizace a rozvoj oboru

Hned zpočátku po **nástupu** do funkce vypracoval Dr. Valenta se svým týmem novou Koncepti Hygienické služby, která byla přijata vládními i odbornými institucemi. Koncepte je pravidelně hodnocena a její naplňování i harmonogram dalšího postupu jsou předkládány jak hygienické službě, tak **zdravotnímu** výboru PS **PČR** v dokumentu „Revitalizace hygienické služby“, kde je v preambuli definována hygienická služba:

„Hygienická služba je jedinou složkou státu výhradně **specializovanou** na odborné usměřování primární prevence nemocí a na dohled nad dodržováním většiny zákonných ustanovení k ochraně zdraví. Svoje poslání realizuje **zdravotním** dozorem a vymáháním práva na ochranu zdraví a aktivitami zaměřenými na zlepšování životního stylu, na posilování zdraví a předcházení vzniku nemocí. Integrace obou forem práce v hygienické službě je vysoce efektivní, protože umožňuje využít účelně koordinovaných personálních, vědeckých a materiálních kapacit hygienických stanic, Státního **zdravotního** ústavu a **zdravotních** ústavů.“

S příchodem Vladimíra Valenty dochází v první řadě ke stabilizaci přísunu financí do oboru:

* Obrátil se negativní trend financování, a to jak v celkovém rozpočtu hygienické služby, tak i v částečném posílení financování Monitoringu **zdravotního** stavu a životního prostředí či obou dotačních programů podpory zdraví, které jsou **základním** nástrojem realizace Národní strategie Zdraví 2020.

* Podařilo se napravit i některá zanedbání a chyby v ochraně a podpoře veřejného zdraví z let 2006 až 2012:

* Byla zpracována a je realizována „Strategie rozvoje lidských zdrojů na KH S“, která obsahuje popis pracovních pozic a kvalifikačních požadavků v orgánech ochrany veřejného zdraví, standardy adaptace nového zaměstnance, celoživotního vzdělávání a hodnocení zaměstnanců a etický kodex. Strategie přispěla ke stabilizaci systému a připravila ho na přechod do režimu zákona o státní službě.

* Podařilo se dohnat časovou ztrátu v implementaci programu WHO Zdraví 2020, a to přípravou Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, která byla schválena **Poslaneckou sněmovnou PČR**, byla zpracována a publikována Zpráva o zdraví **ČR** jako základ její indikátorové soustavy a především byly postaveny **pracovní týmy**, čítající přes 200 odborníků z nejrůznějších **rezortů**, odpovědné za přípravu akčních plánů, které byly předloženy vládě **ČR**. Tyto akční plány byly jako základ

implementace Národní strategie Zdraví 2020 v **České republice** schváleny vládou **ČR** v srpnu 2015 a následně i Výborem pro **zdravotnictví PČR** v září téhož roku. Akční plány byly oficiálně předány Evropské komisi a jejich zpracováním a schválením byla splněna předběžná podmínka ze strany **EU** a bude tak možno čerpat finanční prostředky z ESIF pro celé **české zdravotnictví v letech 2015 – 2022**.

* Dokončila se příprava a v praxi se realizovaly směrnice pro vysoce nebezpečné nákazy, díky tomu byly orgány ochrany veřejného zdraví připraveny řešit riziko výskytu, respektive zavlečení eboly, MERS a dalších vysoce nebezpečných nákaz, jak po stránce odborné, tak z hlediska naplnění své koordinační a řídicí role při ochraně veřejného zdraví.

* Zásadním krokem bylo i obnovení serologických přehledů. Serologické přehledy byly dokončeny a projednány na úrovni Národní imunizační komise i porady vedení MZ a publikovány. Hygienická služba tak má opět relevantní data pro sledování kolektivní imunity a úpravu očkovací strategie.

* Prevence AIDS byla posílena aktivací Národního programu řešení problematiky AIDS, a to zejména zajištěním podmínek pro obnovu sítě poraden AIDS (v roce 2015 bylo zřízeno 6 nových poraden), posílením prostředků na dotační program podporující anonymní testování, terénní preventivní aktivity či v neposlední řadě výměnou manažerky programu.

* Dopracováním další části 2. kola strategického hlukového mapování (SHM) se odvrátily možné sankce ze strany **EU**. SHM tak mohly být předány nejen Evropské komisi, ale zejména krajům k přípravě akčních plánů ke snižování hluku a byl tak položen základ pro efektivní ovlivňování hlukové situace v **ČR**.

Období let od 2013 až do začátku roku 2016 bylo zároveň dobou, v jejímž průběhu musela hygienická služba čelit významným hrozbám veřejného zdraví – metylalkohol, závažná epidemie chřipky v sezoně 2012/13, **povodně 2013**, epidemie Eboly, epidemie virus Zika, MERS či migrační krize. Hygiena v těchto klíčových momentech obstála.

Dokument „Revitalizace hygienické služby“ současně stanovuje i další priority, harmonogram jejich naplňování, financování i legislativní podporu:

- 1) Personální stabilizace systému
- 2) Krizová **připravenost** na hrozby veřejného zdraví
- 3) Obnova a zefektivnění materiálně technického zabezpečení
- 4) Podpora a standardizace odborných **kontrolních** činností
- 5) Posílení a stabilizace podpory zdraví a prevence nemocí
- 6) Sledování a hodnocení **zdravotního** stavu ve vztahu k faktorům životního a pracovního prostředí a životního stylu
- 7) Věda a výzkum v podpoře a ochraně veřejného zdraví

Význam Public Health podle Dr. Valenty

„Ochrana a podpora zdraví, primární prevence mohou být a skutečně jsou efektivním řešením problémů **zdravotního** stavu, ale pouze za předpokladu dosažení odpovídající úrovně investice. Ta byla, bohužel, v minulých **letech** významně podkročena, a proto nemůže přinášet ten efekt, který by odpovídal jejímu potenciálu. Musíme tedy jasně deklarovat, jakou hygienickou službu, tj. ochranu a podporu zdraví a primární prevenci nemocí, chceme. Zda takovou, která se zbytky odborných kapacit hasí požáry, či moderní orgán ochrany veřejného zdraví, který naplní svou zákonnou úlohu i společenskou roli danou tradicí, evropskými standardy a vývojem zdraví obyvatel této republiky.“

Nejen na papíře, ale i v praxi

O úspěšnosti kroků vedoucích k nápravě, na nichž se Vladimír Valenta podílel, svědčí mnohá rozhodnutí a vládní usnesení:

Schválení koncepce hygienické služby a primární prevence v ochraně veřejného zdraví (již v březnu 2013 – usnesení **ministra**). Koncepce byla vypracována MUDr. Vladimírem Valenou na základě usnesení Senátu **Parlamentu ČR** č. 449 z 26. ledna 2012

Výbor pro **zdravotnictví** a sociální politiku Senátu **Parlamentu ČR** vzal 26. 11. 2013 na vědomí Koncepci hygienické služby a primární prevence v ochraně zdraví předloženou Dr. V. Valentou, přičemž se ztotožnil s kritickým hodnocením minulého období, kdy byla činnost hygienické služby omezována neodůvodněnými a nesystémovými zásahy. (Poznámka redakce: Veřejné zdraví nereguluje neviditelná ruka trhu, do něj se musí investovat, a že jde o velmi výnosné investice, pochopili například v Nizozemsku a ve Finsku). Výbor souhlasí a podporuje kroky vedoucí v návaznosti na realizaci nové koncepce na přípravu implementace programu WHO – Zdraví 2020. Zároveň pokládá za efektivní rozvoj programů podpory zdraví a prevenci nemocí za účinný nástroj k zabránění další eskalace nákladů léčebné **péče**.

Výbor pro **zdravotnictví** Poslanecké sněmovny **Parlamentu ČR** se připojil k názoru Senátu a vzal na vědomí novou Koncepci hygienické služby a požaduje, aby nedocházelo k propadu tohoto sektoru **péče** o zdraví. Taktéž pokládá podporu zdraví a prevenci nemocí za účinný nástroj proti zvyšování výdajů na **zdravotní péči**. Navíc si vyžádal hodnocení útlumu v **letech 2006 až 2012**. (23. ledna 2014)

Výbor pro **zdravotnictví** Poslanecké sněmovny **Parlamentu ČR** vzal na vědomí dokument Revitalizace hygienické služby a souhlasí s jeho prioritami i navrhovaným navýšením rozpočtu pro tento segment. (2. září 2015)

Z Usnesení vlády **ČR** ze dne 8. ledna 2014: Vláda bere na vědomí Zdraví 2020 – Národní strategii ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, která navazuje na Dlouhodobý program zlepšování **zdravotního** stavu obyvatelstva **ČR** Zdraví pro všechny v 21. století. Vláda taktéž uložila **ministru zdravotnictví** rozpracovat Národní strategii do jednotlivých implementačních dokumentů.

Poslanecká sněmovna vzala 20. března 2014 na vědomí dokument Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí a vyzývá všechny **resorty** ke spolupráci a zohlednění Národní strategie při schvalování státního rozpočtu.

Za čtyři roky zvládl hlavní hygienik, MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D., více, než mnozí za celý život. Uvedené údaje vycházejí z oficiálních dokumentů. Jak jej hodnotí jeho blízcí spolupracovníci?

Proti eboly i tuberkulóze

Hlavního hygienika MUDr. Vladimíra Valentu, Ph.D. jsem poznal v době, kdy se v **ČR** řešil problém eboly, jednoho z mnoha teoretických hrožení naší populace. Byl velmi zaneprázdněný, ale nebyl problém přesvědčit ho odbornými argumenty, že je třeba věnovat se také infekci, která dle mnohých názorů již přestala být nebezpečnou.

V tomto období se **ČR** dostala do bezprecedentní situace, kdy nebyla k dispozici žádná BCG vakcína a vzápětí bylo zjištěno, že nebude ani tuberkulinový **test**. Bylo nutné urychleně využít odborných kontaktů se zahraničím, vytvořit **pracovní tým** a hledat optimální možnosti řešení pro zásadní změnu strategie v prevenci tuberkulózy v naší zemi. Na **jednání** MUDr. V. Valentu jsem oceňoval zřejmý smysl pro efektivní organizaci práce a klidné řešení naléhavých problémů, což vedlo i k jejich úspěšnému vyřešení. V současné době je v **ČR** možnost proti TBC očkovat i **testovat** latentní TBC infekci, a to s vědomím, že tento stav není automaticky dán, ale že je potřebná neustálá bdělost, aby nedošlo k další podobné kritické situaci. Za to patří MUDr. Vladimíru Valentovi, Ph.D. moje poděkování.

Prof. MUDr. Vítězslav Kolek, DrSc., Předseda **České** pneumologické a ftizeologické společnosti ČLS JEP

Prevence a management nebezpečných nákaz

Za výbor Společnosti infekčního lékařství ČLS JEP, děkujeme MUDr. Vladimíru Valentovi, bývalému hlavnímu hygienikovi a náměstkovi **ministra zdravotnictví** za mnoholetou příkladnou a konstruktivní spolupráci s infektology. V minulých **letech** jsme společně byli postaveni před řadu úkolů, které měly mimořádný společenský dopad. Šlo například o problematiku vysoce nakažlivých nákaz, či prevenci infekčních nemocí.

Těšíme se, že v dobře nastavené spolupráci s **Ministerstvem zdravotnictví ČR** budeme nadále pokračovat.

Doc. MUDr. Stanislav Plíšek, Ph.D., předseda Společnosti infekčního lékařství ČLS JEP

MUDr. Petr Kůmpel, místopředseda Společnosti infekčního lékařství ČLS JEP

Pro naplňování agendy WHO v jednotlivých zemích je pozice a osobnost hlavního hygienika zcela zásadní

Tato organizace se zabývá především palčivými otázkami veřejného **zdravotnictví** a napomáhá vytváření zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění. Velkou část její agendy pak představuje podpora veřejného zdraví, tj. činnosti pomáhající zlepšovat zdraví celé populace a zvyšovat **kontrolu** nad faktory ovlivňujícími zdraví. Jednou ze zásadních evropských politik je dokument Zdraví 2020, k jehož plnění se evropské státy zavázali již v roce 2012. Byl to MUDr. Vladimír Valenta, kdo ve své pozici hlavního hygienika **ČR** a náměstka pro ochranu a podporu veřejného zdraví zvedl tento **prapor** jménem **České republiky** a záhy po jeho **nástupu** se mu podařilo zmobilizovat odborníky k tvorbě Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí jako moderního konceptu veřejného zdraví. Prostřednictvím ustavených **pracovních skupin** pak byly připraveny i akční plány k jeho realizaci. Od nadšeneckých porevolučních dob z devadesátých let jsem se nesetkala s tak dobrou odezvou přizvaných expertů k této práci.

S hlavním hygienikem pak řeším i další palčivý bod veřejného **zdravotnictví**, a to je udržení proočkovanosti a vůbec **kontrolu** nad infekčními onemocněními, které jsou díky vakcinaci prevantabilní. Antivakcinační snahy jsou velké a velmi obtížně se argumentuje a komunikuje, byť stále s velmi malým procentem těchto odmítačů, kteří jsou však mediálně velmi zdatní.

Jako zcela zásadní však vnímám úlohu hlavního hygienika v dobách mimořádných a v krizových situacích, ať již se týkají infekční oblasti či jiných environmentálních rizik. Hlavní hygienik je zodpovědný za zpracování a aktualizaci Pandemického plánu **ČR** i za zapracování **Mezinárodního zdravotního** řádu WHO do podmínek **ČR** a plnění úkolů, které z něj vyplývají. Koordinace řešení těchto situací je pak nejvýznamnější kompetencí v takto vysoké pozici. Pouze odborník znalý široké škály problémů

všech potenciálních rizik a člověk nadaný uměním sdělit odborné veřejnosti navržená opatření, za kterými si on sám odborně stojí, přičemž nevytvoří paniku, ale naopak získá důvěru veřejnosti, je člověkem na svém místě. Nedávné události ať již spojené s virem Zika, Ebolou či chřipkovými pandemiemi ukazují, že tyto situace nejsou výjimečné a že s nimi musíme počítat. Dr. Valenta se v těchto situacích dobře orientuje a je cennou oporou svým spolupracovníkům, a to i při tvorbě krizových plánů.

Proto také pro funkci hlavního hygienika **ČR** a náměstka pro ochranu a podporu veřejného zdraví je nezbytným předpokladem vzdělání a odborné zkušenosti v lékařském oboru. Dr. Valenta všechny tyto požadavky splňoval a já bych mu touto cestou za vynikající spolupráci jménem Kanceláře WHO v **České republice** ráda poděkovala.

MUDr. Alena Šteflová, Ph.D., ředitelka kanceláře WHO v **ČR**

URL| <http://www.tribune.cz/clanek/39736-hla...-louci-s-ministerstvem-zdravotnictvi-cr>